

FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu
Directoraat-generaal Leefmilieu
Dienst Multilaterale en Strategische Zaken
Cel C.I.T.E.S.

**Omzendbrief over het verhandelen van CITES-dieren
bestemd voor taxidermie**

Bijlage: 1 tabel met een reeks voorbeelden van CITES-specimens die bij taxidermisten kunnen voorkomen, met de status van de soorten

Bestemd voor: taxidermisten of preparateurs, verenigingen van taxidermisten

Doel: deze omzendbrief wil informatie verschaffen en toelichtingen geven bij de bepalingen die in België en in de Europese Unie moeten worden nageleefd om handelsactiviteiten te mogen uitoefenen met specimens van CITES-dieren bestemd voor taxidermie.

Nodige documenten en overige informatie: alle documenten die in deze omzendbrief vermeld zijn (certificaataanvraag, model van register enz.) en alle overige informatie zoals met name de alfabetische lijst van de beschermde soorten zijn bij onze dienst te verkrijgen:

Directoraat-generaal Leefmilieu
Afdeling Multilaterale en Strategische Zaken (AMSZ)
Cel CITES
Eurostation II – 2de verdieping
Victor Hortaplein 40 bus 10
1060 Brussel
Tel: +32 (0)2 524.74.26 /21
Fax: +32 (0)2 524.74.49
E-mail: cites@milieu.belgie.be

OF raadpleeg onze website: www.health.fgov.be (rubriek 'Dieren en planten'; vervolgens CITES).

I. INLEIDING

De overeenkomst inzake de internationale handel in bedreigde in het wild levende dier- en plantensoorten, ook Conventie van Washington of CITES genoemd (*Convention on International Trade in Endangered Species of wild fauna and flora*), waartoe tot op heden 175 landen zijn toegetreden, reguleert de internationale handel in bedreigde soorten via een **systeem van vergunningen en certificaten**. Het doel van CITES is te voorkomen dat wilde dieren en planten uitsterven door niet-duurzame (internationale) handel. De door CITES beschermde soorten (meer dan 33.000 dier- en plantensoorten) zijn ondergebracht in 3 categorieën, **Bijlagen (I, II, III)** genaamd, op basis van hun beschermingsstatus, waarbij **Bijlage I de hoogste graad van bescherming geeft**.

Binnen de Europese Unie (EU) wordt de CITES-wetgeving toegepast door middel van een kaderwetgeving (Verordening EG 338/97 van 09/12/1996) en een uitvoeringsreglement (Verordening EG nr. 865/2006 van 04/05/2006). Deze verordeningen zijn rechtstreeks van toepassing op het gehele grondgebied van de EU. De verschillende CITES-soorten maar ook bepaalde niet-CITES-soorten werden opgedeeld in **4 Bijlagen** van de verordening **A, B, C en D**, waarbij **Bijlage A de hoogste graad van bescherming geeft**.

De CITES-bepalingen en de Europese verordeningen zijn van toepassing op zowel levende als dode specimens¹, maar ook op delen en producten van de soorten die ze beschermen.

¹ Specimen : elk dier of elke plant, dood of levend, en elk deel daarvan of elk daarvan verkregen product, al dan niet in andere goederen vervat.

II. WELKE WETTELIJKE BEPALINGEN MOETEN IN BELGIË EN IN DE EUROPESE UNIE (EU) NAGELEEFD WORDEN?

A. HANDELSACTIVITEITEN

Definitie: waaraan u juist moet voldoen verschilt naargelang het gaat om specimens van soorten vermeld in Bijlage A of Bijlage B. Maar eerst moet duidelijk zijn wat er wordt verstaan onder “**Commerciële activiteiten**”?

“Handelsactiviteiten” omvatten verschillende soorten van (al dan niet bezoldigde) activiteiten en dus niet alleen maar de verkoop van specimens.

Worden beschouwd als “Handelsactiviteiten”* overeenkomstig Artikel 8.1. van de EG-verordening nr. 338/97: de aankoop, het te koop vragen, de verwerving voor commerciële doeleinden, het tentoonstellen voor commerciële doeleinden, het gebruik met winst oogmerk, het verkopen, het in bezit hebben met het oog op verkoop, het ten verkoop aanbieden of het vervoeren met het oog op verkoop. Worden ook gelijkgesteld met “Handelsactiviteiten”: de rechtstreekse of onrechtstreekse reclame met het oog op verkoop, het uitnodigen tot zaken doen, huur, ruil of uitwisseling en “schenking” aan iemand die een handelsactiviteit uitoefent.

*** Opgelet! Handelsactiviteiten via INTERNET zijn hierin inbegrepen.**

B. VERPLICHTINGEN BETREFFENDE DE SPECIMENS UIT BIJLAGE A (zie tabel in bijlage)

Over het algemeen zijn handelsactiviteiten met specimens van soorten opgenomen in Bijlage A (dus AI, AII, AIII, A NIET-CITES) enkel toegestaan indien de transactie gedekt is door een intracommunautair certificaat dat is afgeleverd door een CITES-dienst.

- **INTRACOMMUNAUTAIR CERTIFICAAT:**

a. Wat is een intracommunautair certificaat?

Het intracommunautaire certificaat of EG-certificaat, hierna ‘certificaat’ genoemd, is een document met gele kleur (vóór 1997 met een blauwe kleur) dat enkel geldig is in de EU. Dit certificaat geldt als een soort “paspoort” van het specimen: het bevat informatie zoals de herkomst van het dier waarvan het specimen werd gemaakt, een beschrijving (bv.: schedel, opgezet specimen, huiden, klauwen), de eventuele identificatie ervan enz. Dit document geeft u de mogelijkheid het daarop beschreven specimen (beschrijving in vak 4) in de EU te verhandelen.

b. Geldigheid?

Het certificaat is geldig ongeacht de eigenaar en ongeacht de lidstaat waarin het specimen zich bevindt zolang de beschrijving van het specimen overeenstemt met de aanduidingen op het certificaat (vak 4).

Let wel! Controleer goed of er in vak 20 geen bijzondere voorwaarde vermeld is die het gebruik ervan beperkt. Bij bepaalde gevoelige soorten (bv.: neushoorn) kan de dienst het gebruik van het certificaat beperken tot één enkele transactie. Bij elke volgende transactie is een nieuw certificaat vereist.

In geval van twijfel neemt u best contact op met onze dienst vooraleer u tot een transactie overgaat.

Het certificaat is niet meer geldig indien de beschrijving van het specimen niet meer overeenstemt met de werkelijkheid. Bv.: indien er een wijziging is in de status van het specimen (bv.: een levend specimen dat gestorven is en vervolgens opgezet is, enz.). In die gevallen moet elke wijziging meegedeeld worden aan de dienst en moet het niet-geldige certificaat onmiddellijk teruggestuurd worden om zo nodig een nieuw certificaat te krijgen.

c. In welk geval en hoe moet een CERTIFICAAT aangevraagd worden?

Voor elke handelsactiviteit in de EU met specimens uit Bijlage A (dus AI, AII, A niet-CITES). Het certificaat wordt doorgaans opgemaakt op naam van de eerste persoon die het specimen verkoopt. Daarna volgt het certificaat het specimen bij elke volgende transactie. Het moet verkregen zijn vóór de transactie plaatsvindt.

Procedure:

1. Eerst en vooral moet men er zich van vergewissen dat het levende dier wel degelijk gedekt was door een geldig certificaat (geen beperking in vak nr. 20) en geïdentificeerd was in overeenstemming met de EG-verordening: met een ISO-microchip (nr. 11...) voor zoogdieren en andere gewervelde dieren of een gesloten pootring voor vogels. De beschrijving van het specimen in vak nr. 4 van het certificaat is dan « levend dier » = code « LIV »;
2. Zodra het dier gestorven is, is de beschrijving – aangezien er een statuswijziging is – niet meer dezelfde: de verkoper (bv.: dierenpark) moet bij de dienst CITES een nieuw certificaat aanvragen (zie pagina 1) met deze keer de aanduiding « dood dier » (= code « BOD »).

Het is ook interessant om op de certificaataanvraag de datum van overlijden van het dier te vermelden en, in het geval van een specimen afkomstig van een dierenpark, het « specimen report» toe te voegen.

Als de taxidermist het kadaver meeneemt, zal hij ook het originele certificaat met in de beschrijving « BOD » moeten meenemen.

Opmerking: voor grote dieren die na hun overlijden niet gemakkelijk bewaard kunnen worden (bv.: olifant, beer enz.) staan wij de hierna volgende procedure toe.

De taxidermist neemt het kadaver over, vergezeld van het oorspronkelijke certificaat dat het levende dier dekt (code « LIV »). Op het certificaat duidt hij « BOD » aan (hetgeen overeenstemt met het kadaver) op de plaats van de code « LIV » , die hij doorstreept (wordt ~~« LIV »~~). Het kadaver dat door het aldus 'gecorrigeerde' certificaat gedekt is, mag niet meer het voorwerp van handelsactiviteiten uitmaken, het moet verplicht bij de taxidermist blijven. Het certificaat is voor hem het bewijs dat het legaal verkregen is.

3. Zodra het specimen opgezet is, moet voor elk deel afzonderlijk een nieuw certificaat aangevraagd worden. De beschrijving van het specimen moet zo volledig mogelijk zijn (vak nr. 4 van de aanvraag):
 - Indien het gaat om het volledige opgezette specimen = code: « BOD » (goed aanduiden dat het om een volledig opgezet specimen gaat en niet gewoon om een dood dier),
 - Indien het enkel om de huid gaat = code: « SKI »
 - Indien het enkel om de schedel gaat = code: « SKU »
 - Indien de schedel van het specimen ook opgezet wordt, moet dat aangeduid worden op het certificaat. Dat wordt dus in vak nr. 4 vermeld: « BOD + SKU ».

Om de formulieren voor een certificaataanvraag te krijgen: zie pagina 1.

c. In welk geval moet er geen CERTIFICAAT aangevraagd worden?

Ingeval de taxidermist een dier opzet dat toebehoort aan een privépersoon die er de eigenaar van blijft. Het gaat hier om dienstverlening en er is dus geen certificaat vereist.

d. Moeten de opgezette specimens uit Bijlage A verplicht geïdentificeerd worden?

Volgens de Europese wetgeving is het verplicht om levende dieren, die geboren en opgekweekt zijn in gevangenschap en die opgenomen zijn in bijlage A (dus AI, AII, A NIET-CITES), te identificeren met een gesloten pootring voor vogels en een elektronische microchip voor de andere gewervelde dieren. Maar het is volgens de Europese regelgeving niet verplicht om opgezette dieren of delen ervan te merken.

Wat vogels betreft, zou de gesloten ring in de mate van het mogelijke geplaatst moeten worden op de poot van het dier en zou het nummer ervan opgenomen moeten worden op het certificaat dat het specimen dekt. Voor de andere gewervelde dieren (zoogdieren, reptielen enz.) zou de elektronische microchip die op het kadaver gevonden wordt, met hars in het specimen kunnen worden opgenomen. In dat geval zou de plaats waar de microchip in het specimen is ingeplant, op het certificaat moeten worden aangeduid (bv.: vak nr. 4: microchip nr. xxxxxxxxxxxxxx geplaatst in het hoofd van het specimen). Bijkomende informatie daarover kan bij onze dienst opgevraagd worden.

e. Wat moet de taxidermist doen als hij specimens van Bijlage A krijgt (= schenking) om op te zetten?

In geval van schenking aan een persoon die een handelsactiviteit uitoefent (zie kader pagina 2) – wat het geval is voor taxidermisten – moet een certificaat worden afgegeven. De taxidermist mag dus de transactie aanvaarden op voorwaarde dat er een certificaat wordt uitgegeven om het kadaver te dekken.

C. VERPLICHTINGEN BETREFFENDE DE SPECIMENS UIT BIJLAGE B (zie voorbeelden tabel in bijlage).

- De taxidermist die handelsactiviteiten uitoefent (zie punt A) met specimens van Bijlage B moet het bewijs van hun legale herkomst kunnen voorleggen. Bv.: als men een huid van een ijsbeer koopt in Canada met de bedoeling om deze op te zetten, moet men de gele kopie van de invoervergunning kunnen voorleggen, of minstens de referentie naar dit document. Als men dit specimen koopt binnen de EU, moet men een aanvaardbaar bewijs van legale herkomst kunnen voorleggen door middel van administratieve documenten (erfenis, kopie factuur, door de eigenaar ondertekende verklaring van afstand enz.).

- De taxidermist die een specimen prepareert van Bijlage B op aanvraag van een particulier (bvb een jachttrofee van een zwarte beer uit Canada) levert een dienst aan deze particulier waarvoor geen document noodzakelijk is (zie punt B c). De taxidermist moet wel de gegevens over deze transactie opnemen in zijn register.

D. HET CITES-REGISTER:

*** IN WELK GEVAL MOET U EEN CITES-REGISTER BIJHOUDEN EN WAT MOET U DOEN ALS U HET SPECIMEN IN VERSCHILLENDE DELEN OPSPLITST?**

Registers van binnenkomst en vertrek moeten worden bijgehouden door al wie handelsactiviteiten uitoefent met specimens van dieren uit Bijlage A of B, wat met name het geval is voor taxidermisten.

Om specimens bestemd om te worden verwerkt voor taxidermie zo goed mogelijk te kunnen traceren, moet elk specimen dat bij de taxidermist binnenkomt, via een uniek nummer (serienummer) in chronologische volgorde van binnenkomst opgenomen worden in het register van binnenkomst.

Daarbij krijgt elk specimen in het register van binnenkomst één regel. Op die regel moet het volgende vermeld zijn: het nummer van het certificaat dat het levende specimen dekt, het identificatienummer ervan, de datum van binnenkomst, de beschrijving, de leverancier (zie voorbeeld p.6).

Is het specimen in verschillende delen gescheiden (bv.: een tijger gescheiden in schedel + 1 opgezet specimen + 18 niet-opgezette klauwen) die afzonderlijk verkocht worden, dan moet elk deel dat vertrekt, gelinkt kunnen worden aan het oorspronkelijke specimen via een verwijzing naar het nummer van binnenkomst ervan (zie voorbeeld p.6).

Bij elke controle moet het mogelijk zijn om de herkomst en de bestemming van elk deel te traceren.

Het register moet zich op de plaats bevinden waar de specimens gehouden worden en moet bij elke eventuele controle voorgelegd kunnen worden.

*** IN WELK GEVAL MOET U GEEN CITES-REGISTER BIJHOUDEN?**

Het register moet niet bijgehouden worden voor: bepaalde soorten dieren die vaak in gevangenschap gekweekt worden (zie Bijlage nr. 4 van het KB van 9 april 2003).

E. VERPLICHTINGEN BETREFFENDE DE SPECIMENS UIT DE BIJLAGEN C EN D

Het verhandelen is vrij binnen de EU. Er is geen certificaat of register vereist.

III. INTERNATIONALE TRANSACTIES: WELKE FORMALITEITEN MOETEN WORDEN VERVULD OM IN ORDE TE ZIJN MET DE REGELGEVING?

Indien u handelt met firma's of klanten die zich buiten de EU bevinden, moeten de CITES-documenten op voorhand overhandigd worden. Mogelijk heeft u ook een sanitair document nodig voor de invoer van dierlijke producten: hiervoor neemt u best contact op met het FAVV (import.export@favv.be).

1/ Invoer (in de EU):

A. Specimens (bvb.: huiden, jachttrofeeën) afkomstig uit de natuur (wilde oorsprong, oorsprongscode W) die nadien opgezet zullen worden:

A.1.-> Soorten van Bijlage A, bv bruine beer (Bijlage A II).

- Invoer door een taxidermist is niet toegestaan als het gaat om een commercieel doel (dus om verder te verkopen). De handel in Bijlage A specimen van wilde oorsprong is verboden.

- Invoer door een particulier, als persoonlijk bezit, van een jachttrofee (code H) is toegestaan als er een uitvoervergunning wordt afgeleverd door het land van oorsprong en een invoervergunning door de Belgische CITES-dienst (of een ander EU-land van bestemming). De taxidermist kan deze aanvraag voor invoervergunning doen voor zijn klant, maar de naam van de invoerder (dus de particulier) moet vermeld worden op de vergunningsaanvraag en moet overeenkomen met de naam vermeld op de uitvoervergunning afgeleverd door het land van oorsprong. Dit dier, in welke vorm dan ook, blijft eigendom van de particulier en kan in geen geval in het commerciële circuit terechtkomen. De taxidermist noteert de gegevens over deze transactie, met name het nummer van de invoervergunning, in zijn register.

A.2. -> Soorten van Bijlage B, bv. Zwarte beer (Bijlage B II).

Invoer door een taxidermist met verdere verkoop als doel kan indien er een CITES-invoer- en uitvoervergunning wordt afgeleverd.

Bij invoer van een jachttrofee door een particulier (code H) als persoonlijk bezit kan zonder invoervergunning; enkel de uitvoervergunning afgeleverd door het land van oorsprong moet voorgelegd kunnen worden aan de douane.

B. Delen van dieren die werden geboren in gevangenschap (code C) van Bijlage A of B

Invoer van delen van dieren (Bijlage A of B) geboren in gevangenschap kan als er een uitvoervergunning wordt afgeleverd door het land van herkomst en een invoervergunning door de lidstaat van bestemming binnen de EU. Bv.: de huid van een dode olifant van een Zwitserse zoo kan in België ingevoerd worden mits er een Zwitserse uitvoervergunning en een Belgische invoervergunning worden afgeleverd.

C. Delen van dieren opgenomen op Bijlage C

Invoer in de EU van delen van dieren van Bijlage C kan mits het voorleggen aan de douane van een kennisgeving van invoer (document te verkrijgen op de dienst CITES maar zelf in te vullen) samen met een uitvoervergunning of oorsprongscertificaat afgeleverd door het land van herkomst.

2/ Uitvoer of wederuitvoer uit de EU

Voor uitvoer of wederuitvoer van dode (delen van) dieren van Bijlage A, B en C moet men een CITES-uitvoervergunning of wederuitvoercertificaat bij onze dienst aanvragen. Voor specimens van Bijlage A die afkomstig zijn uit het wild, zijn handelsactiviteiten verboden.

- **Let wel! Bepaalde inheemse diersoorten (bv.: slechtvalk, otter enz.), derivaten en producten ervan zijn ook beschermd door de regelgeving van de Gewesten.**
- **Om dierlijke bijproducten te mogen gebruiken moet u hiervoor een speciale toelating hebben. Voor meer informatie neemt u hierover contact op met apf.inspectie@health.fgov.be**

Voorbeeld van een ingevuld register van binnenkomst

N° (1)	Datum (2)	Soort (3)	Bijlage (4)	Identificatie (5)	Aard (6)	Hoeveelheid (7)	Oorsprong (8)	C.I.T.E.S. nr. (9)
1	02/02/2010	<i>Ursus martimus</i>	BII		BOD, kadaver	4	Mr Gray, avenue de la Place, Québec Canada	2010BE326/PE
2	03/05/2010	<i>Panthera tigris</i>	AI		BOD, kadaver	1	Dierenpark « Dierenwereld » Antwerpen	2008BE451/CA
3	08/05/2010	<i>Falco peregrinus</i>	AI	BOF 01587M 010 88 010	BOD, kadaver	1	Mr De Valk, Dorpstraat 52-Mechelen	2010BE1158/CA

INSTRUCTIES TABEL

- (1) Volgnummer van inschrijving van het specimen.
- (2) Juiste datum van binnenkomst (aankoop, invoer, andere manier van verwerving...).
- (3) Wetenschappelijke naam van het specimen.
- (4) Bijlage (A of B) van Verordening 338/97 waarin de soort is ingeschreven.
- (5) Nr. Van het identificatiemerk (microchip, tatoeage, ring...).
- (6) Korte beschrijving van het specimen (dood dier, pels, huid, schedel, trofee, schild, genaturaliseerd dier, ei, pluim, ...).
- (7) Aantal en/of gewicht.
- (8) Volledige identiteit (naam, adres, land) van de LEVERANCIER / Voor de specimens, geboren en opgekweekt ter plaatse, invullen : Eigen Kweek
- (9) Nr. Van het gebruikte CITES-document.

Voorbeeld van ingevuld register van vertrek (gelinkt aan voorbeeldregister hierboven)

N° (1)	Datum (2)	Soort (3)	Bijlage (4)	Identificatie (5)	Aard (6)	Hoeveelheid (7)	Bestemming (8)	Ref. Binnenkomst (9)	N° C.I.T.E.S. (10)
1	10/6/2010	<i>Panthera tigris</i>	AI		(zie achterkant)			2	
2	04/08/2010	<i>Ursus martimus</i>	BII		Volledig opgezet dier	1	Particulier	1	
3	08/08/2010	<i>Falco peregrinus</i>	AI	BOF 01587M 010 88 010	Volledig opgezet dier	1	Galerie Janssens, Handelarenlaan 15, Rotterdam, Nederland	3	2010BE2510/CA

INSTRUCTIES : TABEL

- (1) Volgnummer van inschrijving van het specimen (de chronologische volgorde moet geëerbiedigd worden).
- (2) Juiste datum van vertrek (verkoop, andere wijze van vertrek...).
- (3) Wetenschappelijke naam van de soort.
- (4) Bijlage (A of B) van Verordening 338/97 waaronder de soort is ingeschreven.
- (5) Nr. van het identificatiemerk (microchip, tatoeage, ring...).
- (6) Korte beschrijving van het specimen (dood dier, pels, huid, schedel, trofee, schild, genaturaliseerd dier...).
- (7) Aantal en/of gewicht.
- (8) Volledige identiteit van de BESTEMMELING (naam, adres, land). Voor specimens van Bijlage B met een particulier als bestemming volstaat de vermelding "Particulier".
- (9) Volgnummer van verwerving zoals vermeld op het register van binnenkomst. (*)
- (10) Nr. van het gebruikte CITES document.

(*) Bij verkoop van een specimen en zijn inschrijving in het register van vertrek, dient men de relatie te kunnen maken met het register van binnenkomst; Deze relatie wordt gemaakt door in kolom (9), het nummer te nemen dat het specimen heeft in kolom (1) van het register van binnenkomst.

Panthera tigris – specimen n°2 in het register van binnenkomst

N° (1)	Datum (2)	Soort (3)	Bijlage (4)	Identificatie (5)	Aard (6)	Hoeveelheid (7)	Bestemming (8)	Ref. Binnenkomst (9)	N° C.I.T.E.S. (10)
2.1	10/6/2010	<i>Panthera tigris</i>	AI		Opgezet dier	1	Museum van Brussel, Rivierstraat 5, 1030 Brussel	2	2010BE1414/CA
2.2	11/06/2010	<i>Panthera tigris</i>	AI		Nagels	12	Particulier	2	2010BE1890/CA
2.3	02/02/2011	<i>Panthera tigris</i>	AI		Schedel	1	Stadsmuseum Kerkstraat 20- Amsterdam, Nederland	2	2011BE251/CA
2.4	09/03/2011	<i>Panthera tigris</i>	AI		Nagels	6	Particulier - VSA	2	2011BE 352/PE (uitvoervergunning)

Bijlage bij omzendbrief taxidermie: VOORBEELDEN VAN CITES SPECIMENS (niet limitatief)

Statuut EU-Bijlage (A, B, C, D) CITES-Bijlage (I, II, III)	Gewone en wetenschappelijke naam van de soort	Beschrijving	Certificaat aan te vragen Ja - neen
A I	Tijger - <i>Panthera tigris</i> 	Volledig opgezet dier = BOD Als de schedel mee opgezet is = BOD + SKU (skull = schedel) Klauwen van tijger = CLA (Claws = klauwen)	JA
AI	Witte neushoorn <i>Ceratotherium simumc</i> 	Schedel = SKU (skull)	JA
AII	Wolf – <i>Canis lupus</i> 	Volledig opgezet dier = BOD Als de schedel mee opgezet is = BOD + SKU (skull = schedel)	JA
BII	Ijsbeer - <i>Ursus maritimus</i> 	Huid = SKI (skin)	NEEN maar bewijs van legale herkomst : bvb gele kopie van invoervergunnin g, facturen, verklaring op eer, ...
BII	Nijlpaard - <i>Hippopotamus amphibius</i> 	Tanden = TEE	NEEN maar bewijs van legale herkomst : bvb gele kopie van invoervergunnin g, facturen, verklaring op eer, ...
C III (ingeschreven op Bijlage III door Botswana)	Civetkat- <i>Civettictis civetta</i> 	Volledig opgezet dier = BOD Als schedel mee opgezet is = BOD + SKU (skull = schedel)	NEEN